

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Tractatus sacerdotalis de sacrametis deq diuinis officiis: et eoru administratioibus

Nicolaus <de Plove>

Argentine, 1508

De sacramento baptismi

[urn:nbn:de:bsz:31-306282](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-306282)

De sacramento

tionem pmulgauit ⁊ docuit fa-
ciendā: non autē instituit. Itē or-
do institutus est cum chr̄s dixit
Matth. xvi. Hoc facite i meā
cōmemorationem. Et Joh. xi.
Quoz remiserit̄ peccā. Nec em̄
duo prinē ad ordinē sacerdotu-
lem. s. p̄tās dimitte dī peccā respe-
ctu corpis ip̄i mystica: ⁊ p̄tās cō-
secrādi respectu corpis ip̄i veri.
Nec Scor. Itē p̄firmatio in-
stituta est p̄ h̄ q̄ ip̄us imposuit
man⁹ paruulis. Itē baptismus
instituit̄ est p̄ ip̄m qm̄ ip̄e se ba-
ptizari fecit a Joāne: ⁊ apl̄is for-
mā dedit dīces. Eūtes i mūdū
vniuersum p̄dicare euāgelīū: ba-
ptizātes eos i no. p. ⁊ f. ⁊ s. s. Itē
eucharistia instituit̄ i cena vltia:
in q̄ apl̄os cōcauit. Tertio cō-
siderādum est q̄ fm̄ sc̄m̄ Tho.
sup. iij. s̄nā. di. i. q. iij. ar. iij. Ef-
ficacia sac̄oz ē ex t̄nō. s. ex insti-
tutiōe diuina cāq̄ ex cā p̄ncipa-
li agēte: ex passiōe xp̄i sicut ex cā
p̄ncipali meritoria ⁊ fide eccl̄ie:
sicut ex p̄tinuatiōe instrumenti
p̄ncipalit̄ agētis. ⁊ h̄ est qd̄ dicit
glo. sup. illd̄ ad Ro. v. In situ-
dine puaricatōis Ade. Qd̄ a la-
tere xp̄i p̄fluxerūt sac̄ra per q̄ sal-
uata est eccl̄ia. Quarto cōsiderā-
dū ē q̄ q̄daz sac̄ra sūt necessaria
quedā volūtaria. i. q. e. remissio-
nē. s. s. norandū. Nā sac̄ra ne-
cessitatis sūt ista. Baptism⁹: cō-
firmatio: penitētia: ⁊ vltima vn-
ctio corp⁹ xp̄i. Et dicit̄ sac̄ra ne-
cessitatis ideo. q̄ sine istis hō nō

potest saluari si ex p̄temp̄u ob-
mittat̄ ⁊ h̄i p̄nt. Sac̄m̄ s̄o ba-
ptismi in necessitate a q̄cuq̄ p̄t
recipi: dūmō in forma eccl̄ie cō-
ferat̄. de sum. tri. ⁊ fide carbo. c. i.
in fi. ⁊ d̄ p̄se. di. iij. a quodā. Et
etiā penitētia. Nā p̄fiteri possū
cūcūq̄ i necessitate. iuxta illud
Cōfitemini alterutrū peccā v̄ra/
nō tamē heretico vel excoicato.
Sac̄ra s̄o volūtaria sūt illa q̄
obmittere nō ē peccatū: q̄ dicit̄
sac̄ra dignitatis. i. q. i. s. s. ⁊ notan-
dū. vt sūt ordies q̄ a digniorib⁹
p̄ferunt̄. i. ab ep̄is. vel q̄a nō nisi
digni ad ordies assumēdi sūt.
Itē m̄monīū. sine h̄mōi sac̄ris
b̄i possum⁹ saluari. xij. q. iij. s.
vl. ad finē. Nec oīa habent i glo-
sa. i. c. veniēs. de transactionib⁹.

De sacramento baptismi.

*De sacramento
baptismi*

Si quis

n̄ renat⁹ fuerit ex aqua
⁊ sp̄sc̄to: non p̄t in-
trare regnū dei. Joā. iij. ⁊ de cō-
secra. di. iij. filius dei. Sicut di-
cit Guido de bas. de p̄se. di. iij.
placuit. post Augu. Corp⁹ non
fecit aīam peccatricē: sed pecca-
trix aīa corruptibile carne fecit.
Peccauit q̄ dez aīa p̄imi hoīs:
⁊ per peccatū corruptit carnem.
postea s̄o caro cū non posset se
vindicare ex toto in ista aīa vo-
luit v̄ndictam sumere de q̄libet
aīa p̄simili. s. vt q̄c̄to sibi in su-
deret aīa ex ip̄a. id ē ex eiuo corp⁹
A iij

De sacramento

ruptione innascit peccatū in ipsa aīa hoc autē est peccatū originale: qđ qđ dem aīe impurat cū quadā digna retributōe innascit aīe. Quā igit ab hoc peccato nō potuim⁹ pfecte liberari nisi p baptismū: i quo aīa nra quodāmodo renascit spiritaliter. 7 q̄ natura fuit filia ire dei fit filia adoptionis. Ideo saluator veniens in mundū pclamās necessitatē hui⁹ sacramenti baptismi dixit. Nisi quis renat⁹ fuerit ex aq̄. Glo. s. exteri⁹ abluēdo corp⁹ 7 interi⁹ spū scđo mūdando aīam nō potest intrare rē. Ex q̄ p̄z necessitas hui⁹ sacramenti. Et q̄ baptism⁹ est iā nua omnū sacramētoꝝ. ideo de ipso p̄mo videndū est. Erit autē tem triplex cōsideratio circa istō sacramentū. P̄mo videbit de ipsius substāntialib⁹. Scđo de ipsius accidentalib⁹. Tertio de ipsius cautelis. Quā triplicē cōsiderationē circa qđlibet sacramentū in p̄senti tractatu seruabim⁹.

Baptism⁹ quō diffiniat.

Iffinitur

v. autē sic. Baptismus est ablutio corpis exteri⁹ facta sub forma verborū p̄scripta. Quinq; p̄o sunt de substāntia baptismi. P̄mū est intētio: 7 sufficit generalis. s. q̄ baptizās intēdat illud facere qđ facit ecclesia: meli⁹ tñ est si fiat specialis intētio. s. vt baptizās intēdat q̄

baptizādus mūdēt in aīa a peccato. Similit̄ requit̄ intētio illi⁹ q̄ baptizāt si est adultus q̄ inuitus nō recipet sacramentū. vt dicit in ca. maiores. d̄ baptismō 7 ei⁹ effectu circa finē. Scđm est fides ipsius baptizādi. q̄ in adultis requiritur fides p̄pria. sed in parulis aliena. q̄ paruli baptizant in fide ecclesie. Tercū est expressio vocalis forme a xpo in stitute: que est hec. Ego te baptizo in noīe p̄ris 7 filij 7 spū scđi. Circa cuius plationē videat baptizās ne aliquā dictionē obmittat: nec etiā addat aliquā vltā vel ne trāspōnat dictionē vltā cōmutet aliquē noīa p̄sonaz. Ut si diceret in noīe genitoris 7 geniti 7 pcedētis ab vtroq; nō esset baptism⁹. Itē non debet obmitti illud p̄nomē in p̄ncipio positi. s. ego. q̄ licet nō sit de forma quantū ad necessitatē sacramenti sed ex cōstitutiōe ecclesie. peccaret tñ omittēs quāuis ibi eēt baptism⁹. Ita notat de baptismō 7 ei⁹ effectu. c. i. vbi etiam d̄. immerge puer 7 dices. In no. p. 7 fi. 7. s. 7 p̄mittēs. ego te baptizo. nō est baptism⁹. Greci autē 7 ruteni dicūt q̄ expressio ministri. s. ego nō sit de necessitate forme. q̄ ex eo baptism⁹ efficacā nō h̄. Sed p̄sona recipiēs ē de necessitate forme q̄ actus ad recipiētē terminat. Ideo differunt a nob in forma q̄ntū ad tria. P̄mo q̄ p̄sonā ministri nō exprimit.

*Baptismus
quō diffiniat*

ad remouendū dubiū p̄mittitue
 ecclesie q̄ efficaciam attribuebat
 baptizati. vt pz. j. Lhor. ij. Se/
 cūdo qz fecant actū sub tertia p/
 sona cū opratiuo modo vel con/
 iunctiūo. vt baptizet seru⁹ xpi.
 Tertio p̄sonā baptizati in n̄ro
 exprimit vt dictū est. Utrū ipi
 h̄ mutēt de substātia forme ita
 vt oporteat rebaptizare nō est
 determinatū. I3 certū est q̄ n̄ra
 forma ē melior. Nec sc̄tus Tho.
 di. ij. q. ij. arti. i. Et licet in p̄miti/
 ua ecclesia ex sp̄ali p̄silio sp̄sūcti
 baptizauerit in noie ch̄ri ⁊ p̄p̄
 modū significādi: q̄a q̄dā modo
 fm̄ Amb. tota trinitas in h̄ noie
 intelligit: ⁊ p̄p̄ reuerentiā signifi/
 cati vt illd̄ nomē celebre ⁊ vir/
 tuosū redderet. Lessante t̄m̄ hac
 cā iā nō lz sic baptizare fm̄ theo/
 logos. Si q̄s t̄m̄ eēt baptizat⁹ i
 noie ch̄ri faciēdū eēt cū eo sicut
 i alijs dubijs: ex q̄ nō eēt simplr
 determinatū p̄ ecclesiam talē bap/
 tismū nō valeret: ita q̄ tal' bap/
 tizatus es ego te n̄ baptizo. Si baptizatus es
 ego te n̄ baptizo. si nō dū bap/
 tizat⁹ es ego te bap. i. n. p. ⁊ fi. ⁊ s.
 f. Et idē fiat q̄n̄ baptizāt ruteni
 ⁊ greci: q̄a non p̄statūloz formā
 simplr n̄ valere. p̄serti cū ecclesia
 sc̄it ⁊ tolerat eā: nec exp̄sse repro/
 bat. Quartū qd̄ req̄rit ad subaz
 baptismi ē materia debita. s. ab/
 lutiō p̄ elemētū aq̄ in toro corpe
 vel i pre digniori. Quintū q̄ illa
 ablutiō fiat ab vno ⁊ eo dem tpe
 q̄n̄ forma s̄boz exprimitur: ita q̄

vn⁹ s̄ba p̄ferat ⁊ eo tpe puez/
 mergat. Ista aut̄ imeritio d̄z sic/
 n̄ trina vice: nisi necessitas maḡ
 suadeat aliud facere. vl' si bap/
 tizand⁹ eēt adult⁹ q̄ p̄ sacerdotē
 ter imergi nō p̄t. tūc em̄ sufficit
 trina aspersio aque qd̄ ecclesia in
 pl̄ibz locz suat. Et i parul' p̄p̄
 picula q̄ acedere p̄nt circa tota/
 lē imeritiōē paruuli. Uñ q̄n̄
 peccaret q̄ sel' t̄m̄ imergeret: qz
 eccle' p̄suetudinē faceret. Sciē/
 dū aut̄ ē q̄ fm̄ Joh̄em p̄ntien.
 sup. iij. di. ij. c. iij. Aqua bap/
 tismi op̄ret de necitate eē sc̄ifica/
 tā: qz d̄ns p̄actu sue mūdisime
 carnis vim regeneratiuā aq̄s cō/
 tulit. S3 t̄m̄ aq̄ debz eē simplex
 sic q̄ nō mutet sp̄s aque q̄ntū/
 cū qz fiat p̄mixtiō. Uñ p̄ fieri ba/
 ptism⁹ i lutiō: vel aq̄ maris vel
 sulphurea vel i aq̄ exp̄ssa mūde
 de luto. Et dico mūde exp̄ssa. i.
 liq̄ de ⁊ apparēter sic q̄ ibi appa/
 reat vera aq̄: q̄a aq̄ ibibita sp̄s/
 soluto nō p̄t fieri p̄ueniēs mate/
 ria hui⁹ sacri. Et hui⁹ rō fm̄ do/
 ctore subtilē vbi sup̄ est: q̄a lotiō
 est materia p̄na: vel q̄ si p̄ se fun/
 damētū vel ps̄ fūdamētū istius
 sc̄ificatiōis. Aq̄ aut̄ ē materia re/
 mora. Uñ aq̄ imbibita spongie
 vl' sp̄sso luto etiā si tāgit carnē:
 t̄m̄ nō est conueniēs materia ad
 baptismū: q̄a talis p̄actus non
 est lotiō. Et sicut i glacie nō est lo/
 tiō ⁊ in n̄ne: eo q̄ nō est aq̄ s̄nū/
 da lotiōni cōueniēs. Sicut aqua
 roseacea vel aq̄ exp̄ssa de floribz

De sacramento

bus vel brodiū nimis spissum ī
q̄ plus est de pinguedine q̄ de
aqua: nec aq̄ mixta cū luto mul-
to. Similiter vinū ⁊ salina aut
etiā hoīs vīna nō sunt pueni-
ens materia baptismi: eo q̄ aq̄
ibi mutata est ī aliā speciē. Ubi
tñ nō tāta trāsmutatio esset aq̄:
sicut in brodio: medone: ceruisia
⁊ sic de alijs liq̄ribz. dubitāt qui
dam doctores nō esse materiā
isti⁹ sacramēti. Ego tñ oīno rep/
bo in istis liq̄ribz fieri sacramē-
tum ppter defectū scatiōis. Aq̄
em baptismi scatiō illā aquā que
fluit a latere xp̄i cruce que fuit
vera aq̄ elemētariā ⁊ nō miracu-
losa ppter scatiōnē baptismi. sic
etiā ⁊ sanguis ver⁹ ibi pfluat.
Ratio autē institutiōis ī isto ele-
mento est ex parte pueniētie. qz
est frigida: fluida lucida: necessa-
riā ⁊ cōmunis. Et he oēs pprie-
tates pueniūt huiusmodi aque
in qua d̄z fieri baptism⁹: q̄ est ad
reprimendū feruorē ꝑcupiscen-
tie: ad flectendū rigore īobediē-
tie: ad illustrādū charitatē fidei:
ad introducendū viā salutis. Itē
alio ratio qz ꝑ baptismū ab his
mal' liberamur. s. ab immūditia:
ignorātia ⁊ cōcupiscētia. vt patz
ex ppterandz aque. s. puritate ꝑ
quā mundamur: perspiciētie:
ꝑ quā illuminamur: ⁊ frigiditate:
ꝑ quā ab estu cōcupiscētie tēpe-
ramur. fit etiā baptism⁹ in aq̄
ne que ī op̄ia alterius liquoris
excusaret: ⁊ ne ppter defectum

periculū salutis homines in car-
rerēt. Et vrinuentat apud oēs
communis materia baptismi
Q̄ triplex est baptismus.

Reterea

p sciendū q̄ triplex ba-
ptismus. s. fluminis q̄
fit in aq̄ cōiter. Et talis liberat a
pena ⁊ a culpa ⁊ grām infundit
in habitu: ⁊ caracterem imp̄mit.
Alius est fluminis: q̄ tunc fit qñ
q̄s desiderat baptizari: sed non
habet ꝑ que baptizet. Talis ī sv-
de saluabit ꝑur determinatū est
in decretali Ap̄lica. de presbire
ro nō baptizato. Et idē p̄z per
Augu. viij. li. de ciuit. dei. ⁊ li. iij.
d̄ vnico baptismo. ⁊ ꝑ br̄m Am-
bro. de obitu valērimiani. Et hic
delet culpā ⁊ grām habet ī vsu
in q̄ meritū ꝑsistit. Tert⁹ est ba-
ptism⁹ sanguis q̄ fit in martyrio
ꝑ xpi noīe suscept⁹. vt p̄z de īno-
centibz. Et quidā dicit etiā d̄ la-
trone dextro. Sed nō videt es-
se vez: cū ille nō possit dici mar-
tyr ex pena crucis eo q̄ nō ꝑ veri-
tate aut iusticia aut fide xpi: sed
ꝑ suis sceleribz passus est: sicut
sol⁹ ꝑ firet dicit. Nos quidē di-
gna factis recipim⁹ ⁊c. Videt
q̄ potius q̄ baptizari est baptis-
mo flaminis ppter ꝑfessionē fidei
quā habuit ad xpm credēs cum
deū ⁊ hoīem esse. Et iste bap-
tismus ab oīm tēp̄tōde liberat ⁊
cōfert statim ꝑmū. qz martyres
statim euolat ī celū sine retarda

baptismi

tiōe. sic p̄ d̄ sc̄to stephano dicē
 te. Uideo celos ap̄ros. Act. viij.
 J̄c̄i h̄ sacramēto q̄ddā ē sac̄m
 t̄m. vt est ablutio exterior in cor
 pore. Quoddā res t̄m vt gr̄a in
 terior. Quoddā res ⁊ sacramen
 tū. vt caracter in aīa Et sic q̄ f̄ice
 baptizat cū proposito peccandi
 mortali. nec attrit̄. v̄l q̄ erat in
 arti. fidei. v̄l q̄ dicē sac̄ra nō vale
 re t̄m recipit sac̄m ⁊ nō saluaf.
 Qui s̄o desiderat baptizari ⁊ n̄
 h̄z p̄ quē recipit rē t̄m ⁊ saluabit̄
 Qui s̄o recipiūt rem ⁊ sac̄z vt
 pul̄. exten̄ ⁊ iter̄ mūdāt. qz re
 cipiūt exteriorē ablutionē in cor
 pore. ⁊ imp̄ssionē caracteris i aīa
 Est aut̄ caracter distinctio a ca
 ractere eterno imp̄ssus aīe rōna
 lis i imaginē p̄figurās trinitatē
 creatā. i. hoīes. trinitati creati. i.
 deo. ⁊ distinguēs a nō p̄signat̄
 s̄m statū fidei. Et h̄ est rantiū di
 cere qz caract̄ est q̄dā q̄litas sc̄y
 signū p̄signatiū ip̄o distinctū
 ab i. delibz ⁊ assimilatiū fideli
 bus ⁊ d̄spositiū ad gr̄am. Et
 talis caract̄ ē idelibil̄ porētic co
 gnitiue intellectiue. in q̄ p̄ncipa
 lit̄ p̄sistit imago ex q̄ enā h̄z
 qz sit h̄o. sicut ex appetitiua h̄z
 qz sit bon̄ v̄l mal̄. Et rō s̄z Tho.
 d̄s. iij. q. iij. ar. iij. qz imp̄ssio ca
 racteris est p̄ q̄ndāz aīe rōnal̄ sc̄i
 ficatioez. pur̄ sc̄ificatio d̄z depu
 rario alicuius ad aliqd̄ sacrum.
 Ad hanc autem sanctificationē
 nō magis actiue opatur aīa sc̄i
 ficāda qz aq̄. sc̄ificāda vel oleū

vel ch̄y. ma ad sui sc̄ificationē
 nisi qz homo se subijc̄it tali sc̄ifi
 canōi p̄ p̄sensum. Res aut̄ p̄di
 cte subijciunt. qz libero arbitrio
 carēt. Et ideo q̄litercūqz aīa va
 riet̄ p̄ p̄pas opationes nunqz ca
 racterē amittit sicut nec ch̄y. ma
 nec oleū nec panis p̄secrat̄ vn̄
 q̄s sc̄ificand̄ez p̄dunt q̄litercūqz
 trāsmutent̄ dūmō nō corrupan
 tur. Null̄ aut̄ p̄r bis baptizari.
 qz d̄ns p̄stituit̄ baptismū irreite
 rabile. ⁊ h̄ p̄r plenā remissionē
 tā pene qz culpe q̄ fit i baptismo.
 al̄s daret̄ occasio sep̄r̄ delinq̄n
 di. Hec Scot̄. sup. iij. sc̄. di. iij.
 q. v. ¶ De baptismo accidētibz.

De consequentiis

ter de accidētibz bap̄tis
 mi restat videre Sūt ar. viij. de
 solēnitare baptismi q̄ nō s̄t de s̄b
 stātia. s̄. Sal oleū ch̄y. ma cere
 us ch̄y. smale salūa. Flar̄ p̄tū
 rē baptismat̄ ista figurāt. Hec
 cū p̄mis nō mutāt̄. s̄z b̄n̄ ornāt̄.
 Inungit̄ ar̄ baptizād̄ in. iij. lo
 c̄. s̄. i. fr̄ote vt fidē publice p̄dicet
 Et h̄ fit i p̄firmatiōe p̄ ep̄m i p̄ri
 ce vt agēda facti coḡscat. In
 scap̄las. vt iugū ip̄i suauit̄ por
 tet. In pectore vt deū dulc̄a di
 ligat. S̄z de ist̄ oibz me i^o vide
 bit̄ infra i p̄tica huius sacramēti.

De cautel̄ circa h̄ sac̄z suādis.
 ¶ **U**nc de ^{caute} ^{lis ar}
 ca istud sac̄m adhiben
 dis ē vidēdū. Primo cautel̄ sa

De accidentibus baptismi

De cautelis circa istud sacramentum

De sacramento

cerdos ne in primatis domibus baptizet infantē vel adultū: nisi si eēt puer regis v'l principis q'bus in h' defert. et h' intellige p' ter casum necessitatis. alioq' in necessitate p' baptizare vbiq'. vt si puer esset in mortis articulo. aut deferētes haberent inimicitias capitales. Pro vt h' totū notat in clemētina vnicā de baptismo z eius effectu. **S**ecūda cautela caueat ne quē coacte baptizet. vt Iudeū v'l paganū. Et hoc si reclamat: aut prestat aliq' signo exteriori suū dissentium. Na talis nō recipit sacramentū. nec cogitur legē christianā tenere. Si autē metu mortis vult baptizari ne cremet vel suspendat p' suis excessibus: talis si nō reclamat q'uis intus dissentit vt sacramentū recipiat: tū tenet legē christianā seruare. **T**ertio caueat ne baptizet amentē vel fatuū seu furiosum. verūtamē vt dicit sanctus Tho. Amentes a natiuitate recipiūt sacm sicut z pueri. Et illi q' incurrūt amentiam ex infirmitate postq'z habuerit vsum rōis z lucida interna la z habuerūt tūc ppositū recipiēdi baptismi: tūc suscipiūt sacm z rem: etiā si actu cōtradicat qū baptizent in amentia. al's nō. Et sic intelligēdū est qd dicit Augusti. iij. Confessionū d amico suo: q' dū desperaret baptizatus ē nesciēs. **Q**uarto caueat ne iudeū vel paganū statim baptizet: nisi prius de

fide instruat. de p'se. di. iij. iudei. Et h' ne eccl'ia talibus decipiat. Et h' est vez nisi necessitas aliq' eis immineret. Quinto caueat qn sil' ples baptizet ne dicat. Ego baptizo vos: q'ā gūiter peccaret fm Tho. z tū essent baptizati. Et ideo cum ples baptizat: ad quēlibet scorum dicat. Ego te baptizo zc. Nec scūs Tho. Si tū maxia necessitas instaret: vt si portarent duo vel tres pueri sil' debiles z infirmi q' si agonizātes: z tūc videt mibi q' possit dici. Ego vos baptizo zc. ne p'pter dilationē vltiorem pueri morerent. **S**exto caueat ne variet formā p' aliquā interpositio nē magnā p' quā discōtinuaret actū. h' enim multū noceret fm Petru de tharā. sup. iij. Iniaz. di. iij. q. ij. Modica tū interpositio v'l interruptio nō nocet. vt si dicat. In noie p'ris. z tūc forte aliqd impedimētū sacerdoti occurreret. vt si madidaretur sibi manica suppellicij vel sil'cita q' diceret ministro. vide ne madidat suppellicij vel sil'cita: z tūc v'l ren' p'leq' ref. z filij z fil' nō vicia rer baptismum. Sil' de ruffe si acciderit tpe platiōis dicēdū est aut etiā de sil'cēto lōgo in' s'ba lōga idē intelligēdū ē fm Tho. sup. iij. di. iij. q. iij. arti. i. **S**eptymo caueat sacerdos ne in p'cedo mortali existēs baptizet cū solēnitare more solito puez: q' peccaret mortl' s'z san. Tho. z pe. d.

rba. sup. iij. dif. v. q. ij. q. quis pu-
 er baptizet i hoc casu. Et baptil-
 mus cōferet tā p malū qz p bonū
 ministrū. qz bonitas ministrū nō
 est de necessitate baptisimi. s; de
 cōgruētia. Nec peccat suscipiēs
 baptilmū a malo sacerdote tole-
 rato ab eccl'ia. sec^o est de p'aso ab
 eccl'ia. vt ab heretico scismati-
 co excōicaro: a quibus nullo mō
 recipiēdus ē baptilm^o nisi in ca-
 su necessitatis. tūc em̄ etiā a non
 baptizato vt a iudeo vl' pagano
 possit recipi quantūcūqz malo
 dūmodo i forma eccl'ie reddere-
 tur cū intētiōe videlicet faciēdo il-
 lud qd facit eccl'ia. Uerūm licet
 baptilm^o a malo sacerdote tole-
 rato ab eccl'ia nō viciat quantū
 ad sacrales effect^o. tū a bono sac-
 dote meli^o recipit si h'ri p'r. qz s'm
 b'm Tho. cū effectu p'ncipali p'r
 aliqd addi plus ex merito baptil-
 zātis. Et h' p'z qz dānabile z picu-
 losum sacerdoti ē morari i pctō
 morali ad vnā horā cū sp' debe-
 at eē parat^o ad ministrādū sacra.
 S; circa hoc nota q' licet in ca-
 su necessitatis iude^o vel paganus
 possit baptizare: non tū possz le-
 uare de fonte. s'm Tho. Rō qd
 in p'mo casu baptizādo p'rene-
 re vices dei: cū sit ei^o creatura s;
 i sedo nō. qz nō ē membrū eccl'ie
 nec etiā aliqua cognationē spūa-
 lem cōtrahit cū sit exp's spūalis
 grē. Nec Tho. sup. iij. dif. vi. q.
 ij. ar. ij. Octano artēdat vt ha-
 beat circa baptizandū actuales

intentōez baptizādū: z marie cū
 dicit s'ba essentialia. Tū si tunc
 nō h'eret eā. z tū p'r^o habuit eū
 do ad baptizandū sufficit. Exq'
 p'z q' funos^o aut ebriosus nō p'r
 baptizare. Et dico de ebrioso ca-
 rēte vsu rōnis q' talez intentōez
 nō h'z nec actualē nec habituale
 q' est necess'aria. iuxta illud. Acces-
 dit s'bu ad elementū z fit sac'm.
 Nā s'm Bonauerurā. in. iij. di.
 iij. q. i. ar. j. i fine p'ncipalis. ad h'
 q' s'ba ordinent ad effectū assig-
 nū necess'ariū est interuenire inten-
 tiōne ministrū q' itēdit i illo actu
 z s'bo dare talē effectū. vel salte
 qd eccl'ia facere ordinauit. vl' sal-
 te qd xps instituit dispensare. alio
 qn s'ba z elementū vt sic distin-
 cta nō faciūt sacramentū. Hoc
 aut p' regl'a habendū ē q' ad oēs
 sacramentoz dispensatiōne neces-
 sariū est h'ere intentionē actu vel
 habitu. explicite vl' implicite s'm
 Tho. in. iij. dif. vj. q. ij. ar. j. No
 no caueat q'libet ne puez anteqz
 nascat de vrero m'ris baptizer.
 Et hoc si puer ad oēs partes ei^o
 est in vrero m'ris iteger z totalit^o
 qz sic nō potest aq' eū attingere
 imediate: nec pōt lauari ibi ex-
 stēs. Si aut apparet p'ncipal'
 pars. puta caput tūc simpli ba-
 ptizari potest. qz tā pōt aq' asp-
 gi. Si autem apparet pars mi-
 nus p'ncipalis sicut manus vel
 pes. illa etiā esset baptizāda. qz i
 illa parte est tota aīa. licz nō oēs
 sensus vt in capite: z postmodū

De sacramento

potest baptizari si nascat vnius sub conditioe. Talis tñ puer si nasceret mortuus sepeliret in cemiterio s; doctorẽ subrilẽ. dist. iij. q. i. ar. ij. Et idẽ tenet Joannes panisiensis di. iij. Sũt dicen dũ est de illo circa quẽ diminuta ẽ forma ecclesie necessaria ex necessitate instati. Talis em̃ sepeliret in cemiterio: q̃a pie creditur q̃ summ⁹ sacerdos suppleret s̃m Petri de Tharan. dist. iij. q. ij. ar. j. Decimo caueat ne matre infirmã vl̃ morientẽ diuidat in qua puer vñit. qz si homicidiũ cõmitteret q̃sqs h̃ faceret. Nõ sunt em̃ faciẽda mala vt veniat bona. ad Rho. iij. Ideo cautius dimittat perire infantẽ cũ ea q̃ ipsa pereat s; dñm Petri vbi sup̃. Si tñ mat̃ mortua esset iã pfecte: tunc p̃t̃ r̃ debet eã facere diuidere: r̃ puez inde extractũ baptizare: als nõ. Undecimo caueat ne mōstrũ nõ bene prius dijudicatũ an sit vn⁹ homo vel duo: vel an habeat vnã animã vl̃ duas baptizare festiner. Nã si sint duo capita: duo colla r̃ duo pectora: r̃ per consequẽs erunt duo corda. r̃ ita baptizãdi sunt duo: r̃ qlibet seorsum. Si aut̃ nõ est certũ q̃ sint due aie: tũc p̃mo baptizand⁹ est vnus r̃ postea alter sub conditioe dicendo. Si tu es baptizatus nõ te rebaptizo: s; si nõ es baptizatus ego te baptizo in nomine patris r̃ filij r̃ spiritus sancti.

Et tale mōstrũ dicit fuisse i Fran-
cia: duo capita habes. quorum
vnum expressit velle de eo de q̃
alter expressit nolle. vñ tñ vo-
luit p̃tinere r̃ sobrie viuere: r̃ ali-
ud lasciuire r̃ epulari: r̃ cũ vnũ
per os suũ excederet: aliud se gra-
uari clamabat. ita refert doctor
subril̃ di. vi. q. j. ar. iij. Duodeci-
mo caueat: ne chrysmate antiq̃
baptizer. qz punit sacerdos hoc
faciẽs. de p̃se. di. iij. si q̃s d̃ alio
Et de sen. excõ. in ca. quoniã. li.
vi. Ubi dicit glo. finalis dando
rõnẽ: qz vetus chrysmã non de-
bet iesse vsur: nec de illo debet q̃s
chrysmari. Et deponit sacerdos
q̃ de illo antiq̃ chrysmate vngit
baptizati: nisi in mortis articulo.
Vñ omni anno nouũ chrysmã
debet cõfici r̃ antiquũ cremari.
de p̃se. dist. iij. lris. Sit aut̃ dili-
gẽs sacerdos inf̃ oia ne puer ex-
cedat sine baptismo: vt si iã in-
cipit canonẽ misse r̃ viderit pue-
rum morientẽ sine baptismo pe-
eum baptizare. de p̃se. di. j. nul-
lus ep̃us. in glo. penul.

De cathecismo r̃
exorcismo.

Estat nũc

r̃ ponere practicã ma-
nualẽ circa hui⁹ sacra-
menti dispõsationẽ. Est aut̃ p̃mo
sciẽdũ q̃ cathecism⁹ r̃ exorcism⁹
debet p̃cedere baptismũ qñ so-
lẽm̃iter cõfert. Exorcism⁹ s; di-
cit illa sonatio orõnũ p̃ quã ex-

baptismi

pellit diabolus: et adiuuat vt rece-
data puero. de q dicit Tho. q
valde puenies sit ipz pmiti an
baptismu. Un h signat ea q po-
nunt i baptismo. Recede ab eo
sathana re. Ipe ena exorcismus
debilitat pater demois: ne raru
possit in hoie sicut an: ne baptri-
smu z alia bona in ipo ipediatur.
S3 pns pdicta totalit tollit in
baptismo: sic ena Pharao pus
est flagellat' ppls no du de egypto
egressor: postea totalit i ma-
n rubro (qd e figura baptismi)
submersus. Et sic bñ dicit q exor-
cismi sunt instituti ppter energumi-
nos. i. intrus laborates p infectio-
ne fomis: videlicet i diabolū in-
eis pater habere. Hec Tho. di.
vi. q. ij. arti. i. r. ij. Est aut catho-
licism' fm Tho. instructio an ba-
ptismu i illis q sunt coia. Et di-
cunt fides rudimenta: ad q credē
da oēs explicite tenent: sicut est
fides trinitatis incarnatis z pas-
sionis dñi iudicij: z puidērie di-
de factis hoim. de alijs aut de-
ber instrui post baptismu. Un
ena h3 Tho. in adulto reqrit vt
p se cathecizet z xpianā religioz
pfireat. Cathecizat aut ad h ad-
ult' q ad fidē vocat: vt ad quā
vocat: ppo moueat volūtas ar-
bitrio Dicē qcu baptizat inde-
ritenus vel pagan' adult': nō
patrim sed ipsemet p se ad inter-
rogata rñdeat sacerdoti. Huius
contrarium seruaf in mazonia
in polonia: z satis male.

De modo baptizandi.

Distiquas

p igitur puer debeat ba-
ptizari: sacerdos nō p-
mittat nisi vnum vel vnā femi-
nam in patrimos: pur determi-
tū est de cognatōe spūali. q̄uis
li. vj. de p. se. di. iij. nō ples. Ali-
cubi tñ p̄suetudo obierit q si pu-
er mascul' debeat baptizari: tūc
duo viri z vna mulier i p̄mos
admittant. Si p̄o feia tūc due
mulieres z vn' viri p̄mos ad-
mittant. Et illa est satis tolerabil'
cū honestatē q̄ndaz z vbanita-
tē p̄neat. Deinde aut an fores
eccleie sacerdos statuat p̄mos.
vbi si puer e mascul': teneat eū
vir. si p̄o feia: teneat eū ml'ier. Et
isti duo stāt iuxta se. Alij p̄o p̄nt
stare i eccleia v' iuxta q puez cō-
dixerūt: nē p ipo rñdeat: s3 p̄nt
oia attēder dumō nō rāgāt pue-
rū Statuat aut sacerdos puez
ad occasum solis. solus autē ster-
ad orientē. Quo facto sufflet in
faciē ei': z dicat illū exorcismum
Exi imunde spūs: z da honorez
do viuo z p̄o rē. q p̄inent i agē-
da. Itēz stant dicat. Recede ab
eo diabole rē. flatus aut ille si-
ne exultatio debet fieri ad occi-
dentē vt patet fm Tho. Et sig-
nificat spirit' maligni expulsio-
nē z boni introductionē. Post
hoc faciat crucē in frōte ei' dicens
Signū saluar' or' do. n. ihu. xpi
in frontē tuā pono: sicut in peccō-

*De modo
baptizandi*

De sacramento

re aliā faciat crucē dicens. **Sig-**
nū saluatoris dñi nri Jhu xpi in
pectus tuū pono. Et demū con
iunctim sub vna platione faciat
vnā crucem in frōte z aliā in pe
ctore dicens. Accipe signaculum
scēte crucē tā in frōte q̄ i corde zc
Et qd ista signatio fecer statim i
p̄dicta ostēdit orōe cū dicit **Su-**
me celestū p̄ceptoz fidē zc. per
qd̄ denotat q̄ ad h̄ in pectore si
gnat q̄ in p̄ceptis dī suscipiēdis
acceptus efficiat. Et in frōte vt
lera facie dei culture existat apr?
Demū seq̄t orō **Preces nras zc**
in q̄ tūc dī. Et hūc electū tuum
crucē dñice cur̄ imp̄sione cū sig
namus in fr̄ure custodi. Et fiat
crucis signatio sup̄ totū puerū.
Inde seq̄tur orō **Dipotes sem-**
piterne deus zc. Circa quā q̄rat
p̄us sacerdos de noīe infantis di
cēdo. Quis dz vocat? Et post
q̄ illi dixerūt. Nulle statim p̄seq̄
tur incipiēdo orōnez dicens. **Di-**
potes sempiternē d̄s pater dñi
nri Jhu xpi. respicere diḡre sup̄
hūc famulū tuū zc. Nō est aut̄
opus cū veniat ad locū pp̄riū
noīe in aliā orōe q̄ req̄rat patri
nos dicens. quō vocat. z h̄ p̄pter
incongruitatē q̄ ibi cōtingeret. z
im̄pprietatē locutiōis. Nā orō
qn̄q̄ req̄rit dīa pp̄riū nomen
in accusatiuo casu. z p̄riū respō
dent in n̄ō quod est magna ab
surditas. sicut patz cū dicit. respi
cere dignare sup̄ hūc famulū tu
um. N. z si pat̄ri respōderent

in n̄ō dicendo. N. magna est
incōgruitas dicat aut̄ sacerdos
solus variādo nomē vsq̄ ad sō
rem fm̄ exigentiā orōnum put
viderit expedire. nec tonēs q̄tēs
occurrit nominis noīatio req̄rat
pat̄rinos. sed sol^o noīet i latino
p̄pter absurditatē p̄dictā. Qd̄
nes aut̄ iste fuit p̄ puero. vt gr̄a
p̄ueniat z subsequat q̄ vires p̄
beat̄ libero arbitrio. z q̄ p̄cul fiat
vniūsa maligni sp̄ritus illusio.
Signat puer in frōte. in pecto
re. in oculis. in naribz. i ore signo
crucis. cuius fr̄ure vice^o est dia
bolus z exaltat^o est xp̄us. Unde
Abacuc. iij. Cornua in manibz
eius sunt. ibi abscondita est forti
tudo eius. Hoc signo munim̄t
totū^o corporis sensus. cuius fr̄u
te z oīa sacramēta p̄plent. z oīa
diaboli figmēta frustrant. Si
cut em̄ cū primogenita dederent
egypti p̄pls̄ hebreorū signatis
postibz domoz suarū sanguine
agni pascal̄ in typpo dñice passio
nis saluat^o est. p̄pls̄ vero egypt
iorū q̄ hoc caruit signo i suis p̄
mogenitis granit̄ p̄cussus est. sic
apud Ezechielē h̄iat̄m ab im
minere dade liberāda esse pro
p̄m̄it̄ si thau q̄ figurā crucis ex
p̄m̄it̄ i frōnibus gementū atq̄
dolētū signaret. Deīde anteq̄
sal ponit in os pueri recepto sa
le simplici z mudo b̄ndic̄at ip̄m
specialit̄ per illā orōnez. **Et orā**
30 te creatura salis i noīe dī pa
tris omnipotētis. z in chantate

Dñi nři ihu xpi: 7 in xture spūs
 feri 7c. faciēdo signa crucis ad i
 nocationē cuiuslibet psonē scē
 trinitatis: 7 cōpleat vsq; ad finē
 Nec credat q̄s posse sufficē sal
 illud ad exorcizandū puerū qd
 bñdicat die dñico ad bñdicēdū
 aquā. cū illud spāle officiū habe
 at 7 distinctū ab isto. Et ideo ca
 ueat sacerdos ne cū illo sale cū
 q̄ die dñico aquam exorcizat ad
 baptisimū vadat. s; ip̄o die dñi
 co i alio ciphō bñdicat sal. p bñ
 dicēda aq; 7 in alio p exorcizan
 dis infantib; añ baptisimū. Cum
 autē cōpleuerit orōez dictā: 7 sal
 bñdicat: recipiat sal 7 ponat ad
 os pueri dicēs. Accipe salē sapi
 entie 7 sit tibi dñs ppici⁹ in vitā
 eternā amē. Ponat tñ sal in os
 pueri pulcre 7 modeste nō cum
 vehemētia sicut qdā solēt pone
 re: ita q̄ puer cogit flere pp̄ du
 ram ip̄ressiōē sal. qd est abomi
 nabile. Seruāda est nāq; maria
 vrbānitas 7 honestas i sacramē
 toz collatiōē pp̄ deuotionē po
 puli excitāda 7 reuerentiā sacroz
 a pp̄lo ip̄endēda 7 exhibēda
 fiḡ em sal imissio grāz 7 sapiāz
 7 a pctōz putredie pseruatiōez.
 Cōsequēt̄ pleq̄ntur orōes soli
 te q̄ hntur i agenda. Et pvideat
 sacerdos eas correcte dicere. Et
 qz spāles sunt orōes sup femias
 7 spāles sup viros. ideo singul
 singlās adaptet. Que aut sūt sup
 virosq; illas pferat sup virosq;
 indifferent. Deinde seq̄tur euā

gelii fm Matt. Oblati s; Ihu
 paruuli 7c. qd sacerdos dicitur
 deponat mitrā. s; p̄rinos dpo
 nere faciat. In legēda aut impo
 nar man⁹ infanti: vt pcludat dia
 bolo expulso viā ne redeat. Et h
 idē signat bñdictiōis 7 cruc̄ sig
 natiōes sup̄ p̄missē: legat aut p
 termittēdo dñs vobiscū. Quo
 facto faciat orare. Pat̄ nři 7 Ere
 do. ip̄os p̄rinos: demū dicat illā
 orōez. Nec te lateat sathana 7c.
 Quo facto recipiat mūdōs pul
 ueres t̄re 7 miscēs sp̄uto faciat i
 delutū i manu sinistra recepto
 eo duob; digit; .s. pollice 7 indice
 dextre man⁹ tāgat aurē pueri di
 cēs. Effeta qd est ad apire. Et cū
 subiūxerit i odore suauitat; : tūc
 tāgat nares. Laueat aut ne faci
 ar lutū grossū 7 astātib; abomi
 nabile: sicut qdā facere p̄suene
 rūt. emittētēs p sp̄uto q̄nq; fleg
 ma spumofum ex ore: inducētēs
 horrozē astātib;. Designat autē
 sp̄uti 7 saluē imissio: s; sicut tacē
 audit⁹. 7 alioz sensuū sp̄ualium
 apertionē. vel signat impedimē
 ti remotionē ipsius demonis re
 spectu fidei docēdo vl̄ discēdo

Est hoc

p sacerdos introducat
 puez in eccliaz dicēs
 Dñs custodiat introitū 7c. dās
 ei p h̄ p̄rēz intrādē eccliaz 7 an
 numerādo eū p̄sortio fidelitū: q̄
 ad h̄ vicz vt possit orare cū fide
 lib; in ecclesia. si est adult⁹. Etā
 B

*De intro
 itione puezio
 arte f. omz*

De sacramento

in missa: dū tñ talis sit exorcizat^r
etiā si nō esset ulterius secū p. cel
sum. nō tñ posset audire totam
missam: s; nisi vsq; ad sursum cor
da: sicut ⁊ carbecumin^o. Tūc sa
cerdos accedēs ad fontē q̄rat a
p̄ntis noiando puez dices. N
abrenūciās sathānē. Et illi m̄
dent: abrenūcio. ⁊ itez dicit. Et
oib; pompis ei^o. Illi m̄dent ab
renūcio Hoc autē fit ideo vt p̄
abrenūciat errozes: ⁊ sic appriet
ad veritatē iuxta illud ap̄t. De
ponite veterē hoīez fm̄ p̄uersa
tionē p̄stinā abnegātes oēs im
pīatē ⁊ seclaria delideria. Dein
de q̄rat itez. Credis in deū p̄ez
oipotentē ⁊c. Et ter m̄dent p̄i
ni. credo. Et sic de singul' articul
fidei specificādo distincte ⁊ itez/
rogādo. Et licet duodecim sint
articuli fidei in simbolo de q̄b;
oib; deberet querere ⁊ itezoga
re singillarim. sufficit tñ si pl'es
articulos simul iūgat ⁊ de ip̄is
sil' q̄rat: ⁊ ita sufficit si totū simbo
lū sex vicib; vl' octo p̄curat itez/
rogādo. Inrogatio autē ista d̄z
esse in vulgari ⁊ nō in latino. q̄a
tūc p̄m̄ laici fidē p̄fiterē p̄ bap
tizādo puero. Est autē sciēdū q̄ si
adult' baptizāt: licet p̄m̄ ip̄z te
neāt. tñ ip̄e sol' d̄z m̄dere ⁊ non
p̄m̄t ad itezrogationē fidei ⁊ ab
renūciatōez sup̄dictā. cū habeat
vsum liberi arbitrii. Hoc at̄ sym
bolū tradit baptizādis tāq; no
ue vite auditoib;: p̄ quā p̄fessio
nē incipit in eis mori vet' h̄o: ⁊

p̄ fidē nou' viuere. q̄ fm̄ deum
creat' est in iusticia ⁊ scitate p̄i
tatis. Tandē sacerdos accepro
oleo sc̄to ad h̄ disposito: qd' vo
cat oleū carbecuminoz referēs
puez ex velamie suo: ⁊ denudat
eū yngat eū p̄m̄ in pectore. dein
de in scapul' dicens. Ego relinjo
oleo salutē in x̄po ihu dño n̄ro.
Et tādē subiūgat. Pax tecū. Et
cleric' assistēs m̄deat. Et cū spū
tuo. Ista autē inunctio olei sc̄at
hois expeditionē: quā suscepit
aduersus diabolū in pugna: fit
em̄ in signū pugne ⁊ inimici: si
cut athlete inungunt. fm̄ Tho.
Uel fm̄ Petru de tharā. signat
legis dei amorē. p̄ h̄ qd' fit in pe
ctore. vbi est loc' cordis. Per h̄
autē qd' fit in scaplas: desiḡt de
uotā subiectionē. Ungit autē i pe
ctore ne hostis ei immūda p̄sua
deat desideria. In scaplas: vbi
est vigor portādi on' q̄ fortitu
dinē accipiat ad portandū pon
dus diei ⁊ estus. Ungit etiā i pe
ctore. vt vigeat i eo sapia. Ungi
tur etiā i humero dextro q̄ exer
citijz bonoz opez indeficēs ser
uet paciētia. Neq; em̄ nouerit si
niestra qd' fecerit dextera vestra.
Matt. vj. Sed qz in humeris
vigor ⁊ stat portādi onera: hui'
partis vinctioe ip̄i athlete dedi
cant: vt sciāt se eē ad certamē vo
catos p̄ totū vite sue cursuz ⁊ an
tiquū hostez publicis ac p̄uans
congressib; pugnatiros. Ill' ⁊
Rabanū in libro de institutōe de

baptismi

ricor. Pectus vngit q nulle reli
quie larctis hostis in eo resideat
sed in fide trinitatis mes et con
fortet. Itē inter scapulas: vt vn/
diqz muniat: z ad bona oya faci
enda p dei grām roboret. Deū
oibz his rite pactis: querit sacer
dos a p̄mis infante tenētibz.
z si fuerit adult⁹: tūc ab ip̄o met
adulto querat dicēs. Quis vo/
caris? Et ille r̄deat. N. Tandē
sacerdos gr̄at. Uis baptizari?
Et ille r̄deat. volo. Hoc aut fa/
ciar ter: ppter hoc vt p̄ster de ip
sius voluntario pposito baptiza
di: z ne coact⁹ baptizari videat.
Et tunc sacerdos recepto puero
ad manū sinistra: denudato eo
toro: si est in estate. si ō i hyeme
denudet t̄m ipsi⁹ caput patenē
z manifeste vsqz ad ipsi⁹ scapu
las: tenēdo eū supra fontē. si est
infans. si ō adult⁹: tūc solū in cli
nato capite in fontē ter dicat di/
stincre z exp̄sse habēdo intētio
nem ip̄m baptizandi. Et ego te
baptizo in noie p̄ris. Et tūc faci
at manu dextera p̄maz aque i ca
pite pueri p̄fusionē. Statimqz
psequatur dicēs. z filij: faciēdo
scd̄am p̄fusionē in capite pueri.
sicut p̄ris. Et deinde subiūgat:
z spiritus sc̄i: faciēdo similiter
ciā p̄fusionem seu ablutionem.
Quam quidem immersionem
recipiens homo: a sordibus ve
tustatis ipsius exutus: z alium
nouum hominem indutus tri
duane christi sepulture consepe

litur. Unde ait apostolus. qui
cunqz baptizati sumus zc.
Sanctus Ambrosius autem
in libro de sacramentis dicit: q
trina interrogatio ante bap
tismo significat triplicem lapsuz
peccati qui ibi abluatur scz cogi
tationis: locutionis: z opis: ideo
etiam fit trina confessio. Ita eti
am forma obseruanda est a ve
rulis in necessitate baptizantibz:
z per curatores sepius predi
canda. Nam comperi z inue
ni in parochia mea quandoqz
multa superstitiosa z vana his
verbis addi: z ea mirabiliter va
riari. Quidam enim proferūt
solum ista verba sine aspersione
aque: credentes sufficere so
lam prolationem verborum.
Quidam autem solo sale pue
rum cum his verbis tangunt.
Quidam vero formam verbo
rum mutant dicentes. Nego te
baptizo in nomine dei amen.
Quidam autē dicunt in noie om
nipotentis dei. amen. que om
nes forme enormes sunt: nec ali
quid operantur. Sed hic que
ritur. cuius sunt ista verba cum
dicunt parrini interrogant: abre
nuncias sathane: respondendo
abrenuncio: vl' credis in deum?
z illi respondent. credo. videtur
enim cuiuscunqz sint q menti
ri videatur ille qui responder.
Si enim sunt ex persona patri
ni mentis. qz nō hz in consciētia

B ij

De sacramento

q̄ ip̄e baptizet. Si aut̄ p̄ puero
dicunt̄ nihilomin⁹ mentis p̄ri-
nus: cū puer sit null⁹ volūtat̄is
cōpos. vt patet ex eo q̄ dū imer-
git recalcitrar. Ad qd̄ dicendū
est q̄ p̄rimus in p̄sona sui loquit̄
qd̄ aut̄ r̄idet credo r̄c. t̄m̄ ē ac
si diceret. talē fidē habeo p̄ quā
hic saluari potest. Cū simpl̄t̄ re-
spōdet. volo baptizari. sensus ē.
in fide mea quā ego teneo bap-
tizet. Seruant̄ t̄m̄ s̄ba illi⁹ pue-
ri ex idēitate s̄boz p̄rim̄ vt idē-
titas s̄boz ad puez notet. Un̄
dicit Bonauētura q̄ q̄n̄ r̄idet
in p̄sona parvuli: Credo: nō est
falsus sermo vl̄ incōsuet⁹. q̄ s̄m̄
Augustinū. frequēt̄ signū acci-
pit̄ p̄ re. sicut dicim⁹. Erat̄ erit
resurrectio d̄ni. Et vidēs fumū
dicit̄ se videre ignē. Un̄ sensus
est. credo. i. sacramentū fidei reci-
pio: vel recipere parat⁹ sum: id est
ad credendū me obligo. Dicit̄
etiā iste doctor: q̄ p̄rim̄ postea te-
nent̄ puez docere in his q̄ sunt
de fide vel de bonis moribz: si
nō hz alios doctores vel parē-
tes. nunc aut̄ ex q̄ habēt parētes
catholicos r̄ v̄sitant̄ eccl̄ias ibi
pon⁹ doceant̄: r̄ sic pat̄ri excu-
sant̄. Notādū etiā q̄ q̄ vult eē
ver⁹ p̄rim⁹: nō solū debet r̄de-
re s̄ba solita: s̄ etiā r̄agere puez
v̄n̄ respōsio non est de necessita-
te seu essentia cōpaternitatis spi-
ritualis: sed tentio seu lenatio.
Potest etiā cōpaternitas con-
trahi per procuratorem quantū

ad amicitiam: sed non quantum
ad cōpaternitatis spiritualis
vinculū. vnde solus procurator ē
verus cōpater r̄ non cōstitu-
ens procuratorem: vt habet̄ de
procuratoribz. ca. fili. vj. Deinde
sacerdos accipit̄ sc̄to chrysmate
vngit̄ puez in fronte. i. in sum-
mitate capitis dices orationem
que sequit̄ sc̄z. Deus omnipotens
pater d̄ni nostri Ihu xpi quite
regenerauit̄ ex aq̄ r̄ sp̄sc̄to r̄c.
Circa hoc t̄m̄ cauendū est sacer-
doti: ne puerum vngat̄ in fronte
sicut̄ iā plures fecisse cognoui. r̄
eos de cetero facere phibui r̄ in-
terdixi. Nam solus ep̄scopus ha-
bet vngere in fronte in cōfirma-
tione. Un̄ phibitū est inferiori-
bus sacerdotibz vt nunq̄ tan-
gant̄ frontem hominis aliqua
vngtione. quoniā eis non cōpe-
tit. De hoc expresse habet̄ in glo-
sa. ij. c. quoniā in baptismo. de
sen. excommunic. lib. vj. vbi dicit̄
manifeste q̄ post baptismum sa-
cerdos iungat̄ i vertice chrysmate.
non autē in fronte. quia hoc
est sol⁹ ep̄scopi. vt notatur de
consuetudie. c. quanto. Prohi-
bitio autē ne sacerdotes inferiori-
res iungant̄ in fronte. habet̄ i plu-
ribz iuribz. vt patet de conse-
di. v. ca. nouissime. Erroris autē
causam illorum sic erratūm cō-
peri. q̄ libros viaticosq̄ suos ip-
sos sic grauit̄ decipe vidi. Nam
fere omes agēde r̄ libelli baptil-
males in h̄ loco sic habent. Dic-

faciat sacerdos crucem in fronte
 Corrigatigit de cetero libros su
 os erroneos ne a dño corrigat:
 et agat pñiam de errore pñito
 Adeant aut auctoritate ordina
 nã: p quã cū eis sup hmõ i erro
 re comisso dispescet. Et fit etiam
 ista vinctio in capite: vt charitas
 que p spũscm datur abüdet
 semp in cordibz nris. sm illd sa
 pient. Oleũ de capite tuo nun
 qz deficiat. Un̄ z Ap̄ls. Chari
 tas dei diffusa ẽ in cordibz nris
 per spũscm q̄ datus ẽ nobis.
 Ut sit ideo in fronte vt coḡscat se
 p̄motũ esse i regale gen? z sacer
 dotali: vt a chri p̄sortio vocetur
 ch̄rianus: z eterni regni sit cohe
 res. Et etiã statim tegit veste vl
 mitra: vt itelligat se diademate
 regni z sacerdotali(sicut dicitur
 est) potiri. **Sed dubitat.** Nõ
 ne iam spũscus datus ẽ bap
 tizato in ipa aq̄ bap̄tismi. Respõ
 deo q̄ sic sed differenter h̄ z ibi.
 Nã ibi datur ad peccatoz p̄re
 nitoz remissionẽ. qz per ipam as
 peritionẽ aque in bap̄tismo oĩa
 p̄terita peccata purgata sunt.
Sed hic dat in ista vinctioe ad
 edificadũ in corde nro dei z p̄i
 mi dilectionẽ. Consequẽter dat
 bap̄tizato vestis cãdida q̄ debz
 ita disponi vt coopenat totũ ca
 put z oĩa loca vinctioũ. s. scapu
 las z pectus: s̄z Hugo. que can
 doze tuo figurã pfert acceptẽ no
 uitaris: z restitutionẽ innocẽtie:
 et spẽm future immoztalitatis.

Hec est em̄ vestis in qua ad nu
 p̄rias regis intrare quẽlibet est
 necesse. Un̄ sacerdos iponẽdo
 eã dicit Accipe vestẽ cãdidã san
 ctã z imaculatã. i. vite innocẽtiã:
 q̄ tunc restituit ei quã pferas ad
 tribunal chri. vt habeas vitam
 eternã: amẽ. Põrtũ iste pãnicus
 lus etiã suari p alijs pueris ba
 ptizãdis in ecclia. vt d̄ de cõse.
 di. iij. c. si q̄s. vbi d̄. Si q̄s vo
 luerit ch̄ysinare itez pannũ lĩ
 nire z sup aliũ bap̄tizadũ mitte
 renõ est absurdũ. Et vltimo sa
 cerdos tradit puero i man? lam
 padẽ: seu cereũ incensum: qd̄ si
 gnificat fidei z amoris lõgitudi
 nẽ. Lumẽ em̄ significat fidẽ sed
 incẽsum significat fidẽ informa
 tã charitatis feruore. In manibz
 aut acceptum significat bonoz
 opez exhibitionẽ. z cũ tali ch̄o
 ocs occurrere debemus ad iudi
 cium veniẽti. Et iõ dicit sacerdos.
 Accipe lâpadẽ ardẽtẽ z irrep
 hẽsibile z custodi bap̄tismũ tuũ
 vt cum dñs ad nup̄rias venerit
 possis ei occurrere vna cũ sc̄tis z
 elects dei i aula celesti vt habe
 as vitam eternã: z viuas i se
 cula seculozum: amen

De sacramento cõ
 firmationis.

Infirma

c h̄ de? qd̄ opatus es i
 nob. Ps. lxxij. Post
 sacm̄ bap̄tismi seq̄tur aliud qd̄
 ma? est quantũ ad m̄ltroz diḡ

B ij.

De sacramento
 Confirmationis